

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum peccatores diuina proidentia regantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD QVARTVM dicēdū, quod Deus dimisit hominē in manu cōsiliij sui, in quātum constituit eū, propriōrū actuum prouisorum: sed tñ prouidentia hominis de suis actibus, non excludit diuinam prouidentiam de eisdem, sicut neq; uirtutes actiōe creaturarum excludunt uirtutem actiōum diuinam.

AD QVINTVM dicēdum, q̄ quāuis multa in humanis actibus casu eueniant, si considerent inferiorē causā, nihil tñ casu euenit, si consideret diuinā prouidentia quā omnibus praeeminet: hoc ēt quod tam multa in humanis actibus accidunt, quorū cōtraria debent accidere, quod vñ consideratis inferioribus causis, ostendit quod vñ diuina prouidentia gubernatur, ex qua contingit quod frequenter potentiores succumbunt: ostenditur enim per hoc quod victor magis est ex diuina prouidentia, quam ex humana uirtute, & similiter est de alijs.

AD SEXTVM dicēdū, q̄ quāuis videat nobis q̄ oia & qualiter bonis & malis accidat ex hoc, q̄ nescimus qua de cā diuina prouidentia singula dispensat, nō est tñ dubiū quin in oibus bonis & malis, q̄ eueniant siue bonis siue malis, sit recta rō fm quā diuina prouidentia oia ordinat. Et quia eam ignoramus, videtur nobis quod inordinate & irrationaliter eueniant, sicut si aliquis intraret officinam fabri, videret ei quod instrumenta fabrilia essent inutiliter multiplicata, si nesciret rationem vtēdi: vnoquoque, quorum tamen multiplicatio ex causā rationabili apparet ei, qui uirtutem artis intuetur.

ARTICVLVS VI.

Utrum animalia bruta, & eorum actus diuina prouidentia subdantur.

SEXTO quaeritur, utrum animalia bruta & eorū actus diuinā prouidentia subdantur. Et videtur quod non: quia i. Cor. 9. dicitur. Non est Deo cura de bobus. ergo neq; de alijs brutis, eadem ratione. ¶ 2 Præ. Abachuc. i. dr. Numquid facies homines quasi pilces maris? & sunt uerba prophetae cōquerētis de perturbacione ordinis, quae vñ in humanis actibus accidere, ergo vñ quod actus irrationaliū creaturarum diuina prouidentia non gubernatur.

¶ 3 Præ. Si homo sine culpa puniret, & pēna in eius bonum nō cederet, nō vñ quod res humanā prouidentia gubernarent: sed in brutis animalibus nō est culpa, neq; hoc quod quandoq; occiduntur in eorum bonum ordinatur, quia nullū est praeuium eis post mortem, ergo eorū uita prouidentia nō regit.

¶ 4 Præ. nihil regitur Dei prouidentia, nisi quod ordinatur ad finem, quem ipse intendit, qui non est aliud quam ipse Deus: sed bruta non possunt peruenire ad participationem Dei, cum non sint capacia beatitudinis. ergo uidetur quod diuina prouidentia non gubernentur.

SED CONTRA est, quod dr Matth. 10. q̄ vnus ex passeribus nō cadit super terram sine patre celesti.

¶ 2 Præ. Bruta animalia sunt digniora alijs insensibilibus creaturis: sed alia creatura cadunt sub diuina prouidentia, & etiam omnes actus ipsarum, ergo & multo magis bruta.

RESPON. Dicēdum, quod circa hoc duplex fuit error. Quidā n. dixerunt, quod animalia bruta non gubernantur prouidentia, nisi inquantū participāt naturam speciei, quae est a Deo prouisa & ordinata: & ad hunc prouidentia modū referuntur oia, q̄ in sacra scriptura inueniuntur, quae videtur importare prouidentiam Dei circa bruta, sicut illud. Qui dat iumentis escam ipsorum &c. & iterum Catuli leonū

A rugietes &c. & multa huiusmodi: sed hic error maximam imperfectionē Deo tribuit. nō enim potest esse, vt sciat singulares actus brutorum animalium, & eos non ordinat, cum sit summe bonus & bonitatem suam per hoc in omnia diffundens. vnde prædictus error derogat diuinae sciētiae subtrahens ei ordinationem particularium, inquantum sunt particularia. Vnde alij dixerunt, quod brutorum actus sub prouidentia cadunt & eodem modo sicut actus rationalium, vt. nullum malum in eis accidere patiatur, quod non ordinet in bonū ipsorum. Sed hoc etiam longe est a ratione: non n. debetur pēna, vel premium, nisi ei, qui habet liberum arbitriū. Et ideo dicēdū, quod bruta & omnes eorum actus cadunt etiam in singulari sub diuina prouidentia: non tamē eo modo, quo homines & eorū actus, quia de hominibus etiam in singulari est prouidentia propter se: sed singularia brutorum non prouident nisi pp aliud, sicut & de alijs creaturis corruptibilibus dictum est. Et ideo malum, quod in bruto accidit, nō ordinatur in bonū eius, sed in bonum alterius, sicut mors alicui ordinatur in bonum leonis, vel lupi: sed occisio hominis, qui a leone occiditur, non solum ad hoc ordinatur, sed principaliter ad pēnā eius, vel augmentum meriti, quod per patientiam crescit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Apostolus non intendit vniuersaliter a cura diuina bruta mouere: sed quod Deus non hoc modo curat de brutis, quod propter bruta det homini legem, scilicet, vt eis bene faciat, vel ab occasione eorū abstineat: quia bruta in vltimū hominum facta sunt. vnde non sunt propter se prouisa, sed propter hominem.

AD SECVNDVM dicendum, quod in piscibus & brutis animalibus Deus hoc ordinavit, vt potentiora infirmiora subijciant absque alicuius demeriti, vel meriti consideratione: sed solummodo ad cōseruationem boni naturae. Et ideo admiratur propheta si hoc modo etiam res humanae gubernentur, quod est inconueniens.

AD TERTIVM dicēdū, q̄ in rebus humanis alius ordo prouidentiae requiritur, quā in brutis: vnde si ille ordo solus quo bruta ordinantur, in rebus humanis esset, res humanae improuise viderentur: sed tamen ille ordo sufficit ad prouidentia brutorum.

AD QVARTVM dicēdū, q̄ omnium creaturarū ipse Deus est finis: sed diuersimode. quarundā n. creaturarum dr esse finis inquantū participant aliquid de Dei similitudine, & hoc est cōmune omnibus creaturis: quarundam vero est finis hoc modo, quod ipse creaturae pertingunt ad ipsum Deum per suam operationem, & hoc est solum creaturarum rationalium, quae possunt ipsum Deum cognoscere & amare, in quo eorum beatitudo consistit.

ARTICVLVS VII.

Utrum peccatores diuina prouidentia regantur.

SEPTIMO quaeritur, utrum peccatores diuina prouidentia regantur. Et videtur quod non, quia illud quod sibi relinquitur, non gubernatur ab alio: sed mali sibi relinquitur. Psal. 80. Dimisit eos secundū desideria cordis eorū &c. ergo mali per prouidentiam non gubernantur.

¶ 2 Præ. Ad prouidentia, qua Deus homines gubernat, pertinet, q̄ eis angelorum custodia adhibeat: sed angeli custodientes quandoque homines relinquunt, ex quorū voce hr Hier. 6. curauimus Babilonem & nō est curata. derelinquamus ergo eam. ergo mali diuina prouidentia non gubernantur.

Quaest. disp. S. Tho. SS 3 ¶ 3 Præ.

x. p. q. 12. ar. 2.

Art. 5. huius quaest.

1. q. 11. art. 2.

¶ 3 Præf. Illud qd dat bonis in præmiū, nō cōuenit malis: sed hoc bonis i pmiū re pmitit, q a Deo gubernent. Pl. 34. Oculi Dñi sup iustos &c. ergo &c.

SED CONTRA, Nullus punit iuste eos qui nō sunt de suo regimine: sed Deus iuste punit malos pro his in qbus peccant. ergo ipsi eius regimini subduntur.

RESPON. dicendum, quod diuina providentia se extendit ad homines dupliciter, vno modo in quantum ipsi prouidentur, alio modo in quantum ipsi prouidentes fiunt. Ex hoc autem, q prouidendo deficiunt, vel rectitudinē seruant, boni vel mali dicunt: ex hoc autē quod prouidentur a Deo, eis bona vel mala præstātur, & fm quod ipsi diuersimode se habēt in prouidendo diuersimode, puidet eis a Deo. Si autē rectū ordinē in prouidēdo seruant, & in eis diuina providentia ordinē seruat cōgruū humanæ dignitati, vt. Cnihil eis eueniat quod in corū bonum non cedat, & quod oīa quæ eis proueniunt, eos in bonū promoueat, secundū illud quod dñ R om. 8. Diligentibus Deū oīa cooperantur in bonū: si autē prouidendo ordinem non seruant quod congruit creaturæ rōnali, sed prouideant fm modū brutorum animalū, & diuina providentia de eis ordinabit fm ordinē, qui brutis cōpetit, vt. sea, quæ in eis, vel bona vel mala sunt, non ordinentur in corū bonum proprium, sed in bonum aliorum, secundū qd in Psal. 48. dñ homo cum in honore esset non intellexit &c. Ex hoc patet quod altiori modo diuina providentia gubernat bonos, quam malos, mali. n. dum ab vno ordine prouidentia exeunt, vt. f. Dei voluntatē non faciunt, in alium ordinem dilabuntur, vt. f. de eis diuina voluntas fiat: sed boni quārum ad vitrumque sunt in recto ordine prouidentia.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd secundū hoc dñ Deus derelinquere malos, nō qd oīno sint ab eis prouidentia alieni: sed qd corū actus nō ordinat in corū promotionem, & præcipue quantum ad reprobos.

AD SECUNDUM dicendum, quod angeli qui sunt deputati hominibus ad custodiam, numquam totaliter hominem dimittunt: sed dicuntur dimittere in quantum ex iusto Dei iudicio permittunt eum cadere in culpam vel pœnam.

AD TERTIUM dicendum, quod specialis modus providentia re promittitur bonis in præmiū, & hoc non competit malis, vt dictum est.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum uniuersa corporalis creatura diuina providentia gubernetur, media angelica creatura.

1. par. q. 22. art. 3. Et q. 110. art. 1.

34. moral. ca. pit. 26. ante med.

Cap. 29. non remote a prin.

Lib. 4. de sacra. part. 2. cap. 9.

¶ OCTAVO queritur, vtrum tota corporalis creatura gubernetur prouidentia diuina mediāte angelica creatura. Et vñ quod non, quia Iob. 34 dicit, Quem cōstituit aliū super terrā, aut quē posuit sup orbem, quem fabricatus est: super quo dicit Gregorius, mundū quippe p semetipsum regit, quē per seipsum fabricatus est, vel condidit. ergo Deus non gubernat corporālē creaturam mediāte spiritali.

¶ 2 Præf. Damas. dicit 2. lib. qd nō est cōueniēs aliū esse factore & aliū gubernatore: sed solus Deus est factor corporaliū creaturarum immediate. ergo & ipse corporales creaturas sine medio gubernat.

¶ 3 Præf. Hug. de sancto Victore dicit in lib. de Sacra. quod diuina prouidentia est eius prædestinatio, quæ est summa sapiētia & summa bonitas: sed summum bonum, siue summa sapientia nulli communicatur. ergo nec prouidentia. non ergo mediātibz creaturis spiritalibus prouidet corporalibus.

¶ 4 Præf. Secundū hoc corporales creaturæ regun

tur prouidentia quod ordinantur in finem per suas naturales operationes quæ consequuntur naturas determinatas ipsorū. Cū igitur a spiritalibus creaturis non sint naturæ determinatæ naturalium corporum, sed a Deo immediatæ, videtur quod non regantur mediātibz substantijs spiritalibus.

¶ 5 Præf. Aug. 8. super Gen. ad literā distinguitur duplicem operationē prouidentia: quarum vna est naturalis, alia voluntaria: & dñ, quod naturalis est, quæ hgnis & herbis dat incrementum: voluntaria uero est, quæ est per angelorum & hominum opera, & sic patet quod omnia corporalia naturalis prouidentia operatione reguntur. non ergo gubernantur mediātibz angelis, quia sic esset prouidentia voluntaria.

¶ 6 Præf. Illud quod attribuitur aliī rōne siue dignitatē, non conuenit ei quod similem dignitatē nō habet: sed sicut dicit Hiero. magna est dignitas annularum, vt vnaquaque habeat angelum ad suā custodiam deputatum, hæc autem dignitas in corporalibus creaturis non inuenitur. ergo nō sunt committæ prouidentia & ordinationi & angelorum.

¶ 7 Præf. Horū corporaliū effectus & debiti cunctis frequēter impediuntur: sed hoc non esset si mediātibz angelis gubernarentur: quia aut defectus illi acciderent eis volentibus, quod esse non potest, cum essent ad contrarium constituti, scilicet ad gubernandum naturas in suo debito ordine: aut acciderent eis nolentibus, quod iterum esse non potest: quia beati non essent, si aliquid eis nolentibus accideret.

¶ 8 Præf. Quāto aliqua creatura est nobilior & potentior, tanto habet perfectiorē effectū: cause autē maiores tales effectus produciunt quod possunt cōferuari in esse, etiam remota operatione cause pæcēris: sicut cultellus remota operatione: non ergo multo fortius effectus diuini per se ipsos habere possunt absque alterius cause producente operatione, & ideo non indigent p angelos gubernari.

¶ 9 Præf. Diuina bonitas ad suam manifestatōem totum condidit vniuersum, fm illud Pron. 16. Vniuersa pp semetipsum operatus est Dñs, magis autē manifestatur diuina bonitas, ut dicit Dion. in diuinitate naturarum, quam in numerositate earū q causam naturam habent, & pp hoc ē non facit oēs creaturas rōnales vel per se existentes: sed quādam rōnales & quādam per se existentes: & alias existētē in alio, sicut accidentia. ergo vs quod ad maiorem sui manifestatōem non solum condidit creaturas quæ indigēt alieno regimine: sed etiam aliquas quæ nullo regimine indigent: & sic idem quod prius.

¶ 10 Præf. Duplex est creaturæ actus, scilicet primus & secundus, primus autem est forma & esse quod forma dat, quo forma dicitur primo primus, & esse secundo primus: secundus autē actus est operatio: sed res corporales secundum actum primum sunt immediate a Deo. ergo & actus secundus immediate causantur a Deo: sed nullus gubernat aliquid nisi in quantum est causa operationis eius aliquo modo. ergo huiusmodi corporalia non gubernantur mediātibz spiritalibus.

¶ 11 Præf. Duplex est modus gubernationis, vna per influentiam luminis, siue cognitiois, sicut magister regit scholas & rector ciuitatem: alius per influentiam motus, sicut gubernator nauim: sed spiritalis creaturæ non gubernant creaturas corporales per influentiam luminis receptam siue cognitionis: similiter nec per influentiam motus, quia motus uens oportet esse cōiunctum mobili, vt phisicū.